

Orientació professional a Catalunya

M. Lluïsa Rodríguez

La professora Maria Lluïsa Rodríguez Moreno, que imparteix classes d'Orientació Vocacional a la Universitat de Barcelona, ha endegat una molt personal recerca sobre la història i l'estat actual de l'orientació professional a Catalunya. S'ha de dir, tanmateix, que aquesta investigació ja va ésser iniciada l'any 1983 quan la revista «Butlletí Interior dels Seminaris de la DEC» de l'Òmnium Cultural, el senyor Ernest Sabater i la senyora Carme Alcoverro, varen obrir les portes de la dita publicació a les petites, però continuades, col·laboracions de la professora Rodríguez.

L'estudi té, com a objectiu primordial la comparació de l'orientació professional catalana d'ahir amb la d'avui. Els aspectes històrics comencen amb l'estudi de la tasca que féu el *Museu Social* (1908) per tal d'afavorir les iniciatives de qualsevulla institució catalana que vetllés per la informació i estadística dels problemes i necessitats de la classe obrera i popular. Continua amb un detallat estudi del denominat *Secretariat d'Aprenentatge*, que començà d'una manera molt clara a preocupar-se de l'orientació professional dels adolescents, tot considerant que aquests tenien el dret d'ésser orientats i formats professionalment. Aquesta institució recollia dades subjectives i objectives (estudi del jove i estudi de les professions) i redactava documents prou progressistes.

De fet, l'aprofundiment de la recerca és més clar a partir de la anàlisi de l'*Institut d'Orientació Professional*, que dirigiren J. Ruiz Castella i Emili Mira i López, en el qual ja s'inicià un veritable monogràfic per a la informació de les professions reals a Catalunya. Les tasques de l'*Institut* foren molt ambicioses, ja que oferia orientació professional individualitzada a tots els joves que ho demanessin i a llurs professors i pares, a més de preocupar-se d'investigacions acurades sobre les dades antropomètriques i psicològiques aleshores de moda arreu d'Europa. Considerant l'*Institut* com a l'origen real de l'orientació a Catalunya i fins i tot a Espanya, l'autora passa revista directament a l'estat actual de l'orientació catalana.

Cal fer constar que, abans de poder oferir al ciutadà un plantejament orgànic i homogeni —des de l'Administració de la Generalitat o dels municipis—, encara hi ha molta feina a fer. En efecte, a hores d'ara, s'ha detectat un cert caos en l'organització dels serveis d'orientació i no queden gaire clars els diferents àmbits com ara la distinció entre orientació escolar i orientació professional. Els serveis de què el ciutadà i el docent poden gaudir no acaben de tenir clars els objectius i els sistemes de funcionament, així com la figura de l'orientador com a professional de l'orientació. Des d'aquesta perspectiva, la recerca s'inicia amb un estudi descriptiu de les diferents propostes tant públiques com privades.

Les propostes actuals d'orientació

L'*Institut Municipal d'Educació* ha ofert des dels anys cinquanta tot un reguitzell d'activitats d'orientació per a les escoles —en principi— municipals, més endavant ampliadés a qualsevol centre docent. Aquestes activitats fonamentalment van dirigides a l'orientació professional, tot examinant, des d'un punt de vista un xic psicotècnic, els desenvolupaments escolar i psicològic dels alumnes dels últims graus de l'escolaritat obligatòria i de les escoles de formació professional. A hores d'ara hom dóna molta importància a l'orientació dels tutors, fent-los participants de la feina dels orientadors, que, de fet, no existeixen en cap centre docent català.

Els *Equips d'Orientació i Assessorament Psicopedagògic* de la Generalitat de Catalunya proven, des de fa anys, d'aproximar-se als problemes dels escolars de primària i de secundària sense gaire èxit perquè són pocs, escassos per a les necessitats de tot el país i compostos per professionals massa lligats a l'educació especial. Tanmateix, la recerca de la professora Rodríguez intenta de treure les conseqüències

positives dels equips que, amb el temps, poden ésser ben organitzats i fins i tot reclamats per les plantilles docents.

Els *Equips Psico-sòcio-pedagògics municipals*, del cinturó industrial de Barcelona i d'altres ciutats en progrés, no han volgut ésser integrats en la xarxa dels EAP/s i porten una política orientadora molt personal i amb característiques diferents segons que siguin pedagogs o psicòlegs els professionals contractats. Demostren un caire més progressista que els de la Generalitat, però encara són mancats de plantilles generoses. Treballen, en certs casos, en col·laboració amb els Centres de Recursos Pedagògics tant municipals com de l'administració catalana.

El *Grup de Treball del Col·legi de Psicòlegs d'Orientació Professional*, intenta, des d'un marc de referència molt independent, de donar directrius i publicar, pràcticament cada any, unes pàgines de suggeriments adequades als canvis de les polítiques orientadores a Catalunya, per tal d'estar més adequats al ritme dels temps.

L'*Associació Catalana d'Orientació Escolar i Professional* (ACOEP) creada l'any 1986, independent definitivament de la AEOEP de Madrid, i membre de la International Association for Educational and Vocational Guidance, intenta d'aglutinar els esforços dels diferents professionals sense cap ànim de política gremial, sinó tot el contrari, deixant de banda els interessos professionals i passant a l'estudi de monogràfics i a l'organització de Jornades sobre temes candents i específics de les necessitats catalanes sempre des d'una perspectiva europea.

El *Servei de Promoció Escola/Treball* i la *Direcció General d'Ensenyament Superior de la Generalitat de Catalunya*, han organitzat un programa d'informació professional dirigit als alumnes dels nivells secundaris i que sembla que tindrà continuïtat.

I així successivament. La recerca, doncs, descriu, d'alguna manera, i sense gaire erudició historicista, l'estat passat i actual dels serveis d'orientació als àmbits catalans, i expressa, sempre dins un sentit de la realitat i el pragmatisme, com pot contribuir Catalunya a l'orientació de la resta de l'estat espanyol i com pot optimitzar-se ella mateixa. El fet d'estar investigant, dia a dia, aquests serveis, ha servit perquè Catalunya fos explicada i detallada en un informe per a l'European Commission sobre l'estat de l'orientació vocacional dels joves de 14 a 25 anys que l'autora està redactant amb el professor A. G. Watts de l'Institut Nacional d'Orientació Vocacional de Cambridge i que sortirà publicat cap a setembre-octubre d'enguany. Realment, el pes de la tasca feta pels catalans supera, en proporció, el de la resta de les altres autonomies i del mateix Ministeri de Educació y Ciencia, i això és ben patent al dit informe.

Finalment, és convenient de fer saber que la recerca sobre l'orientació vocacional al nostre país, tan breument explicada en aquesta nota, sortirà publicada justament amb les col·laboracions que l'autora ha fet aquests tres darrers anys a la revista GUIX i al diari AVUI, en un llibret acurat i seriós que edita Laertes Editorial en la seva sèrie Pedagogia. És una contribució que per primera vegada fa un pedagog a la psicologia aplicada i a l'orientació educativa catalana als lectors i als universitaris interessats per aquestes temàtiques tan especialitzades.

Barcelona 3 d'agost 1987